

Poliittinen julistus kehyksestä Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevalle suhteelle

(2019/C 66 I/02)

JOHDANTO

1. Euroopan unioni, jäljempänä 'unioni', ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, jäljempänä 'Yhdistynyt kuningaskunta', ('osapuolet') ovat hyväksyneet tämän poliittisen julistuksen tulevasta suhteestaan sillä perusteella, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 50 artiklan 2 kohdassa määrätään, että on neuvoteltava sopimus eroavan jäsenvaltion eroamiseen sovellettavista yksityiskohtaisista määräyksistä ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Tämä julistus on liitetty osapuolten vahvistamaan erosopimukseen, joka edellyttää ratifiointia.
2. Unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat vakaasti päättäneet työskennellä yhdessä turvatakseen sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen, oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian edistämisen sekä korkeatasoiset vaatimukset, jotka koskevat vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa ja työntekijöiden oikeuksia, kuluttajansuojaa ja ympäristönsuojelua sekä yhteistyötä niiden arvoihin ja etuihin kohdistuvien sisäisten ja ulkoisten uhkien torjumiseksi.
3. Tässä hengessä tällä julistuksella vahvistetaan parametrit kunnianhimoiselle, laajalle, syvälle ja joustavalle kumppanuudelle kauppa- ja taloudellisessa yhteistyössä sekä lainvalvonnan ja rikosoikeuden, ulkopoliittikan, turvallisuuden ja puolustuksen ja niihin liittyvien alojen yhteistyössä. Tuleva suhde voi kattaa yhteistyöaloja, jotka eivät kuulu tässä poliittisessa julistuksessa kuvattuihin aloihin, jos osapuolet katsovat neuvottelujen aikana, että se on kummankin osapuolen etujen mukaista. Tämä suhde pohjautuu unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan yhteisiin arvoihin ja etuihin. Ne perustuvat niiden maantieteeseen, historiaan ja ihanteisiin, jotka ovat juurtuneet niiden yhteiseen eurooppalaiseen perintöön. Unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat yhtä mieltä siitä, että vauraus ja turvallisuus lisääntyvät, kun harjoitetaan vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, puolustetaan yksilön oikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta, suojellaan työntekijöitä, kuluttajia ja ympäristöä ja torjutaan yhdessä oikeuksiin ja arvoihin kohdistuvia ulkoisia ja sisäisiä uhkia.
4. Tuleva suhde perustuu oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoon, ja siinä otetaan huomioon kummankin osapuolen periaatteet. Tämän tasapainon on varmistettava unionin päätöksenteon riippumattomuus ja oltava unionin periaatteiden mukainen, erityisesti sisämarkkinoiden ja tulliliiton eheyden sekä neljän vapauden jakamattomuuden osalta. Sen on myös varmistettava Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteetti ja sen sisämarkkinoiden suojelu kunnioittaen samalla vuoden 2016 kansanäänestyksen tulosta, myös siltä osin kuin on kyse sen riippumattoman kauppapolitiikan kehittämisestä ja ihmisten vapaan liikkuvuuden lopettamisesta unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä.
5. Yhdistyneen kuningaskunnan jäsenyysaika unionissa on saanut aikaan voimakkaan yhdentymisen unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan talouksien kesken sekä sen, että unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansojen ja prioriteettien menneisyys ja tulevaisuus ovat sidoksissa toisiinsa. Tämä ainutlaatuinen tilanne on väistämättä otettava huomioon tulevassa suhteessa. Vaikka tuleva suhde ei voi vastata jäsenyysoikeuksia ja -velvoitteita, osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että sen laajuuteen ja syvyyteen olisi suhtauduttava erittäin kunnianhimoisesti ja tunnustettava, että se saattaa ajan mittaan kehittyä. Ennen kaikkea sen olisi oltava suhde, joka toimii unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten eduksi nyt ja tulevaisuudessa.

I OSA: ALKUMÄÄRÄYKSET**I Yhteistyön perusta**

- A. *Keskeiset arvot ja oikeudet*
6. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tulevan suhteen olisi perustuttava yhteisiin arvoihin, kuten ihmisarvojen ja perusvapauksien, demokratian periaatteiden, oikeusvaltion sekä aseiden leviämisen estämiseen annetun tuen kunnioittamiseen ja turvaamiseen. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että nämä arvot ovat olennainen ennakkoehdellytys näissä puitteissa tehtävälle yhteistyölle. Osapuolet myös vahvistavat sitoumuksensa tehokkaan monenvälisyyden edistämiseen.
7. Tulevaan suhteeseen olisi sisällyttävä Yhdistyneen kuningaskunnan jatkuva sitoutuminen Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittyvän kehysten kunnioittamiseen, samalla kun unionia ja sen jäsenvaltioita sitoo edelleen Euroopan unionin perusoikeuskirja, jossa vahvistetaan oikeudet sellaisina kuin ne johtuvat erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksesta.

- B. *Tietosuoja*
8. Ottaen huomioon tietovirtojen ja tietojenvaihdon merkityksen tulevassa suhteessa osapuolet sitoutuvat varmistamaan korkeatasoisen henkilötietojen suojan tällaisten virtojen helpottamiseksi keskenään.
9. Unionin tietosuojasäännöissä säädetään puitteista, joiden nojalla Euroopan komissio voi katsoa, että kolmannen maan tietosuojavaatimukset tarjoavat tietosuojan riittävän tason, mikä helpottaa henkilötietojen siirtoja kyseiseen kolmanteen maahan. Näiden puitteiden perusteella Euroopan komissio aloittaa Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat arvioinnit mahdollisimman pian Yhdistyneen kuningaskunnan eron jälkeen ja pyrkii hyväksymään päätökset vuoden 2020 loppuun mennessä, jos sovellettavat edellytykset täyttyvät. Ottaen huomioon, että Yhdistynyt kuningaskunta aikoo luoda oman kansainvälisen siirtojärjestelynsä, se toteuttaa samalla aikavälillä toimia varmistaa, että henkilötietojen siirtoja unioniin helpotetaan vastaavasti, jos sovellettavat edellytykset täyttyvät. Tuleva suhde ei vaikuta osapuolten päätösvaltaan niiden omien henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen suhteen.
10. Tässä yhteydessä osapuolten olisi myös tehtävä järjestelyjä lainsäätäjien välistä asianmukaista yhteistyötä varten.

II Yhteisen edun mukaiset alat

A. *Osallistuminen unionin ohjelmiin*

11. Ottaen huomioon tulevan suhteen aiotun laajuuden ja syvyyden sekä kansalaistensa välisen läheisen yhteyden osapuolet vahvistavat yleiset periaatteet, ehdot ja edellytykset, jotka koskevat Yhdistyneen kuningaskunnan osallistumista unionin ohjelmiin, vastaavissa unionin välineissä asetetuista edellytyksistä, muun muassa tieteen ja innovoinnin, nuorison, kulttuurin ja koulutuksen, kehitysavun ja ulkoisen toiminnan, puolustusvoimavarojen, pelastuspalvelun ja avaruuden aloilla. Näihin olisi sisällyttävä oikeudenmukainen ja asianmukainen rahoitusosuus sekä määräykset, jotka mahdollistavat molempien osapuolten harjoittaman moitteettoman varainhoidon, osallistujien oikeudenmukaisen kohtelun sekä osapuolten välisen yhteistyön luonteeseen soveltuvan hallinnon ja konsultoinnin.
12. Osapuolet tarkastelevat myös Yhdistyneen kuningaskunnan osallistumista eurooppalaisiin tutkimusinfrastruktuuri-konsortioihin (ERIC) unionin säädöksissä ja yksittäisten ERICien perussäännöissä asetetuista edellytyksistä ja ottaen huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan unionin tiede- ja innovointiohjelmiin osallistumisen tason.
13. Osapuolet muistuttavat sitoutuneensa yhdessä toteuttamaan tulevan PEACE PLUS -ohjelman jatkaakseen sovinnon ja yhteisen tulevaisuuden hyväksi Pohjois-Irlannissa tehtävää työtä pitäen nykyiset rahoitusosuudet ennallaan tulevassa ohjelmassa.

B. *Vuoropuhelut*

14. Osapuolten olisi käytävä vuoropuhelua ja toteutettava vaihtoja yhteisen edun mukaisilla aloilla kartoittaakseen mahdollisuuksia yhteistyöhön, parhaiden käytäntöjen ja asiantuntemuksen jakamiseen ja yhdessä toimimiseen esimerkiksi kulttuurin, koulutuksen, tieteen ja innovoinnin aloilla. Osapuolet tiedostavat, että liikkuvuus sekä esineiden ja laitteistojen väliaikainen liikkuminen on näillä aloilla tärkeää yhteistyön mahdollistamiseksi. Osapuolet tarkastelevat myös parhaillaan tehtävää yhteistyötä kulttuuri- ja koulutusalan ryhmien välillä.
15. Lisäksi osapuolet panevat merkille Yhdistyneen kuningaskunnan aikomuksen tarkastella vaihtoehtoja tulevalle suhteelle Euroopan investointipankkiryhmän (EIP-ryhmän) kanssa.

II OSA: TALOUDELLINEN KUMPPANUUS

I *Tavoitteet ja periaatteet*

16. Osapuolet toteavat, että niillä on erityisen tärkeä kauppa- ja investointisuhde, joka kuvastaa yli 45 vuotta jatkunutta taloudellista yhdentymistä Yhdistyneen kuningaskunnan unionijäsenyyden aikana, molempien talouksien kokoa ja niiden maantieteellistä läheisyyttä, jotka ovat johtaneet monitahoisiin ja yhdentyneisiin toimitusketjuihin.
17. Tätä taustaa vasten osapuolet sopivat kehittävänsä kunnianhimoisen, laaja-alaisen ja tasapainoisen taloudellisen kumppanuuden. Tämä kumppanuus on kokonaisvaltainen, ja se pitää sisällään vapaakauppa-alueen sekä laajempaa alakohtaista yhteistyötä silloin, kun se on osapuolten molemminpuolisen edun mukaista. Se perustuu määräyksiin, joilla varmistetaan avoimen ja terveen kilpailun tasapuoliset toimintaedellytykset, kuten tämän osan XIV jaksossa esitetään. Sen olisi mahdollisuuksien mukaan helpotettava kauppaa ja investointeja osapuolten välillä, samalla kun kunnioitetaan unionin sisämarkkinoiden ja tulliliiton sekä Yhdistyneen kuningaskunnan sisämarkkinoiden eheyttä ja tunnustetaan riippumattoman kauppapolitiikan kehittäminen Yhdistyneessä kuningaskunnassa tämän taloudellisen kumppanuuden ulkopuolella.

18. Osapuolet säilyttävät päätösvaltansa ja kyvyn säännellä taloudellista toimintaa sellaisten suojelun tasojen mukaisesti, joita kumpikin pitää tarkoituksenmukaisina saavuttaakseen oikeusjärjestyksensä perusteiden mukaiset oikeudet tavoitteet, kuten kansanterveys, eläinten terveys ja hyvinvointi, sosiaalipalvelut, julkinen koulutus, turvallisuus, ympäristö ja ilmastonmuutos, julkinen moraalit, sosiaalinen suojele ja kuluttajansuojele, yksityisyys ja tietosuojele sekä kulttuurin monimuotoisuuden edistäminen ja suojele. Taloudellisessa kumppanuudessa tunnustetaan kestävä kehitys osapuolten yleiseksi tavoitteeksi. Taloudellisessa kumppanuudessa määrätään myös asianmukaisista yleisistä poikkeuksista muun muassa turvallisuuden osalta.
19. Osapuolet palauttavat mieleen, että ne ovat vakaasti päättäneet korvata Pohjois-Irlantia koskevan varajärjestelyn myöhemmin tehtävällä sopimuksella, jossa vahvistetaan vaihtoehtoiset järjestelyt kovan rajan välttämiseksi pysyvästi Irlannin saarella.

II Tavarat

A. Tavoitteet ja periaatteet

20. Osapuolet aikovat luoda tavaraita koskevan kauppasuhteen, joka on mahdollisimman läheinen, edistääkseen laillisen kaupankäynnin vaivattomuutta.
21. Näissä järjestelyissä otetaan huomioon se seikka, että Yhdistyneen kuningaskunnan erottua unionista osapuolet muodostavat erilliset markkinat ja erilliset oikeusjärjestykset. Tavaroiden kuljettaminen yli rajojen voi aiheuttaa riskejä näiden tullimenettelyjen ja -tarkastusten avulla hallinnoitujen markkinoiden luotettavuudelle ja moitteettomalle toiminnalle.
22. Helpottaakseen tavaroiden liikkumista yli rajojen osapuolet suunnittelevat kuitenkin kokonaisvaltaisia järjestelyjä, joilla luodaan vapaakauppa-alue, jolla yhdistyy syvä sääntely- ja tulliyhteistyö ja joka perustuu määräyksiin, joilla varmistetaan avoimen ja terveen kilpailun tasapuoliset toimintaedellytykset.

B. Tullitariffit

23. Taloudellisen kumppanuuden olisi varmistettava, ettei millään alalla sovelleta tulleja, maksuja eikä määrällisiä rajoituksia, sellaisin kunnianhimoisin tullijärjestelyin, jotka osapuolten edellä mainittujen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti nojautuvat erosopimuksessa määrättyyn, alkuperäsääntöjen tarkastukset tarpeettomiksi tekevään yhteiseen tullialueeseen ja parantavat sitä.

C. Sääntelymääkökohdat

24. Samalla kun osapuolet säilyttävät itsenäisen sääntelyvallan, ne ottavat käyttöön määräyksiä edistääkseen sääntelytapoja, jotka ovat avoimia ja tehokkaita, joiden avulla vältetään tarpeettomien esteiden luominen tavara kaupalle ja jotka ovat mahdollisimman pitkälle yhteensopivia. Kaupan teknisiä esteitä ja terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevien periaatteiden olisi perustuttava vastaaviin WTO:n sopimuksiin ja mentävä niitä pidemmälle. Erityisesti kaupan teknisten esteiden osalta olisi vahvistettava yhteisiä periaatteita standardoinnin, teknisten määräysten, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin, akkreditoinnin, markkinavalvonnan, metrologian ja pakkausmerkintöjen alalla. Osapuolten olisi kohdeltava toisiaan terveys- ja kasvinsuojelutoimien yhteydessä yksittäisinä yksiköinä, myös sertifiointitarkoituksia varten, ja tunnustettava aluejako viejäosapuolen toimittamien asianmukaisten epidemiologisten tietojen perusteella. Osapuolet tarkastelevat myös mahdollisuutta Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten yhteistyöhön unionin virastojen, kuten Euroopan lääkeviraston (EMA), Euroopan kemikaaliviraston (ECHA) ja Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA) kanssa.
25. Tässä yhteydessä Yhdistynyt kuningaskunta harkitsee mukautumista unionin sääntöihin asiaankuuluvilla aloilla.

D. Tulli

26. Osapuolet ottavat käyttöön kunnianhimoiset tullijärjestelyt yleisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Näin tehdessään osapuolet aikovat hyödyntää kaikkia käytettävissä olevia helpottavia järjestelyjä ja teknologioita, noudattaen kaikilta osin oikeusjärjestyksensä ja varmistaen, että tulliviranomaiset pystyvät suojelemaan osapuolten taloudellisia etuja ja panemaan täytäntöön oikeusjärjestyksen mukaista politiikkaa. Tätä varten ne aikovat harkita luotettavia elinkeinonharjoittajia koskevien ohjelmien vastavuoroista tunnustamista, tulliasioissa tehtävää hallinnollista yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa, myös veroihin ja maksuihin liittyvien saatavien perinnässä, sekä vaihtaa tietoja tullipetosten ja muun laittoman toiminnan torjumiseksi.
27. Tällaisia vahvistavia järjestelyjä ja teknologioita harkitaan myös kehitettäessä mahdollisia vaihtoehtoisia järjestelyjä kovan rajan välttämiseksi pysyvästi Irlannin saarella.

E. *Vaikutukset tarkastuksiin ja valvontaan*

28. Osapuolet aikovat ottaa huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan sitoumukset tulli- ja sääntely-yhteistyössä, muun muassa sääntöjen yhtenäistämiseksi, soveltaessaan asiaan liittyviä tarkastuksia ja valvontaa, koska osapuolet pitävät sitoumuksia riskejä pienentävänä tekijänä. Tämä yhdessä edellä kuvattujen helpottavien järjestelyjen kanssa voi johtaa laajaan kirjoon erilaisia hallinnollisia menettelyjä sekä tarkastuksia ja valvontaa, ja osapuolet toteavat tässä yhteydessä haluavansa olla mahdollisimman kunnianhimoisia ja samalla kunnioittaa molempien markkinoiden ja oikeusjärjestysten eheyttä.

III Palvelut ja investoinnit

A. *Tavoitteet ja periaatteet*

29. Osapuolten tulisi tehdä kunnianhimoisia, laaja-alaisia ja tasapainoisia järjestelyjä, jotka koskevat palvelukauppaa ja investointeja palvelualaan ja muihin kuin palvelualoihin, kunnioittaen kummankin osapuolen oikeutta säännellä. Osapuolten tulisi pyrkiä palvelukaupan vapauttamisessa tasolle, joka selvästi ylittää osapuolten sitoumukset Maailman kauppajärjestössä (WTO) ja joka perustuu viimeaikaisiin unionin vapaakauppasopimuksiin.
30. Palvelukaupan yleissopimuksen V artiklan mukaisesti osapuolten olisi pyrittävä huomattavaan alakohtaiseen kattavuuteen, joka ulottuisi kaikkiin tarjontamuotoihin ja käytännössä poistaisi kaiken syrjinnän soveltamisalaan kuuluvilla aloilla tarvittavin poikkeuksin ja rajoituksin. Järjestelyjen pitäisi sen vuoksi kattaa muun muassa ammatti- ja yrityspalvelut, televiestintäpalvelut, kuriiri- ja lähetyspalvelut, jakelupalvelut, ympäristöön liittyvät palvelut, rahoituspalvelut, liikennepalvelut ja muut molemminpuolisen edun mukaiset palvelut.

B. *Markkinoille pääsy ja syrjimättömyys*

31. Järjestelyihin tulisi sisältyä säännöksiä markkinoille pääsystä ja osapuolten palveluntarjoajia ja sijoittajia koskevasta isäntävaltion sääntöjen mukaisesta kansallisesta kohtelusta, ja niiden tulisi käsitellä sijoittajille määrättäviä suoritevaatimuksia. Näin varmistettaisiin, että osapuolten palveluntarjoajia ja sijoittajia kohdellaan syrjimättömästi myös sijoittautumisessa.
32. Järjestelyjen tulisi mahdollistaa luonnollisten henkilöiden tilapäinen maahantulo ja oleskelu määritetyillä alueilla liiketoimintaa varten.

C. *Sääntelynäkökohdat*

33. Vaikka järjestelyillä säilytetäänkin itsenäinen sääntelyvalta, niiden tulisi sisältää säännöksiä, joilla edistetään avoimia, tehokkaita ja mahdollisimman pitkälle yhteensopivia sääntelytapoja ja joilla pyritään välttämään tarpeettomia sääntelyvaatimuksia.
34. Tässä yhteydessä osapuolten tulisi sopia kotimaista sääntelyä koskevista säännöistä. Näihin pitäisi sisältyä laaja-alaisia säännöksiä muun muassa lupamenettelyistä ja erityissäännöksiä molemminpuolisen edun mukaisilla aloilla, muun muassa televiestintäpalveluissa, rahoituspalveluissa, lähetyspalveluissa ja kansainvälisissä meriliikennepalveluissa. Myös säännökset hyviä sääntelykäytäntöjä edustavan sisäisen sääntelyn laatimisesta ja hyväksymisestä ovat tarpeen.
35. Tässä yhteydessä osapuolten tulisi muodostaa puitteet vapaaehtoiselle sääntely-yhteistyölle molemminpuolisen edun mukaisilla aloilla, muun muassa tiedonvaihdossa ja parhaiden käytäntöjen jakamisessa.
36. Osapuolten pitäisi myös tehdä asiaankuuluvia järjestelyjä säänneltyjen ammattien harjoittamiseen vaadittujen ammattipätevyysien osalta sen ollessa molempien edun mukaista.

IV Rahoituspalvelut

37. Osapuolet ovat sitoutuneet säilyttämään rahoitusvakauden, markkinoiden luotettavuuden, sijoittajien ja kuluttajien suojan ja terveen kilpailun samalla, kun kunnioitetaan osapuolten itsenäistä sääntelyvaltaa ja riippumatonta päätöksentekoa sekä niiden mahdollisuutta tehdä vastaavuuspäätöksiä oman etunsa mukaisesti. Tämä ei estä osapuolia hyväksymästä tai pitämästä voimassa mitä tahansa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen vakavaraisuussyistä. Osapuolet sopivat tekevänsä tiivistä yhteistyötä sääntely- ja valvontakysymyksissä kansainvälisissä elimissä.

38. Ottaen huomioon, että molemmat osapuolet laativat omat vastaavuuskehyksensä, joiden pohjalta ne voivat julistaa kolmannen maan sääntely- ja valvontajärjestelmät merkittäviltä osin vastaaviksi, osapuolten olisi alettava arvioida vastaavuutta suhteessa toisiinsa näiden kehysten puitteissa niin pian mahdollista Yhdistyneen kuningaskunnan erottua unionista ja pyrittävä saattamaan arviot päätökseen ennen kesäkuun loppua vuonna 2020. Osapuolet jatkavat vastaavuuskehystensä tarkastelua.
39. Osapuolet sopivat tekevänsä tiivistä yhteistyötä molemminpuolisen edun mukaisissa sääntely- ja valvontakysymyksissä. Yhteistyön olisi perustuttava taloudelliseen kumppanuuteen ja itsenäisen sääntelyvallan, avoimuuden ja vakauden periaatteisiin. Yhteistyöhön olisi sisällyttävä avoimuus ja asianmukainen kuulemismenettely vastaavuuspäätösten hyväksymis-, keskeyttämis- ja peruuttamismenettelyissä, tiedonvaihto ja neuvonpito sääntelyaloitteista ja muista molemminpuolisen edun mukaisista asioista niin poliittisella kuin tekniselläkin tasolla.

V Digitaaliasiat

40. Niin palvelu- kuin tavara-kauppa ovat yhä enemmän digitalisoitumassa, ja osapuolten tulisi vahvistaa säännöksiä sähköisen kaupan helpottamiseksi, puuttua perusteettomiin esteisiin sähköisesti käytävälle kaupalle ja varmistaa avoin, turvallinen ja luotettava verkkoympäristö yrityksille ja kuluttajille esimerkiksi sähköisillä luottamus- ja todentamispalveluilla tai olemalla vaatimatta ennakkohyväksyntää vain sillä perusteella, että palvelua tarjotaan sähköisesti. Näiden säännösten pitäisi myös edistää rajatylittäviä tietovirtoja ja puuttua perusteettomiin tietojen säilytyspaikkaa koskeviin vaatimuksiin tämän kuitenkaan vaikuttamatta osapuolten henkilötietojen suojaa koskeviin sääntöihin.
41. Osapuolten olisi televiestintäpalveluja koskevilla alakohtaisilla säädöksillä taattava toistensa palveluntarjoajille oikeudenmukaiset ja tasapuoliset mahdollisuudet käyttää julkisia televiestintäverkkoja ja -palveluita ja puututtava kilpailunvastaisiin käytäntöihin.
42. Osapuolten olisi työskenneltävä monenvälisillä ja sidosryhmien välisillä foorumeilla yhdessä sekä aloitettava vuoropuhelu tiedon, kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihtamiseksi nousevista teknologioista.

VI Pääomanliikkeet ja maksut

43. Osapuolten olisi annettava säännöksiä taloudellisen kumppanuuden mukaisesti vapautetun pääoman ja maksujen vapaan liikkuvuuden mahdollistamiseksi asiaankuuluvien poikkeuksin.

VII Teollis- ja tekijänoikeudet

44. Osapuolten tulisi suojella ja toteuttaa teollis- ja tekijänoikeuksia asiaankuuluvilta osin laajemmin kuin mitä sopimuksessa teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (WTO) ja Maailman henkisen omaisuuden järjestön yleissopimusten normeissa edellytetään, jotta innovointi, luovuus ja elinkeinotoiminta vilkastuisivat.
45. Osapuolten nykyinen korkeatasoinen suoja, muun muassa tietyt tekijänoikeuslainsäädännön mukaiset oikeudet, olisi säilytettävä, esimerkiksi *sui generis* -tietokantaoikeus ja taiteilijalla oleva oikeus jälleenmyyntiin. Kun otetaan huomioon olemassa oleville maantieteellisille merkinnöille erosopimuksessa annettu suoja, osapuolten tulisi pyrkiä järjestelyihin asianmukaisen suojan antamiseksi molempien maantieteellisille merkinnöille.
46. Osapuolilla olisi säilyttävä vapaus vahvistaa omat teollis- ja tekijänoikeuksien sammumista koskevat järjestelmänsä.
47. Osapuolten olisi perustettava mekanismi molemminpuolisen edun mukaiseen teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon, esimerkiksi tavaramerkkejä, malleja ja patenteja koskevista lähestymistavoista ja menettelyistä.

VIII Julkiset hankinnat

48. Koska Yhdistynyt kuningaskunta aikoo liittyä WTO:n julkisia hankintoja koskevaan sopimukseen, jäljempänä 'GPA-sopimus', osapuolten tulisi tarjota toisilleen mahdollisuuksia julkisten hankintojen markkinoilla GPA-sopimuksen mukaisia sitoumuksiaan laajemmin molemminpuolisen edun mukaisilla aloilla, tämän kuitenkaan vaikuttamatta sisäisiin sääntöihin keskeisten turvallisuusintressien suojelemiseksi.

49. Osapuolten olisi myös sitouduttava GPA-sopimukseen pohjautuviin normeihin, joilla varmistetaan markkinamahdollisuuksien sekä hankintasääntöjen, -menettelyjen ja -käytäntöjen avoimuus. Osapuolten olisi näiden normien pohjalta käsiteltävä mielivaltaisen käytöksen riskiä sopimuksia tehtäessä ja mahdollistettava korjaustoimenpiteet ja muutoksenhakumenettelyt, myös oikeusviranomaisten edessä.

IX Liikkuvuus

50. Koska Yhdistynyt kuningaskunta on päättänyt, että henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatetta ei enää sovelleta unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä, osapuolten olisi laadittava liikkuvuusjärjestelyt seuraavasti.
51. Liikkuvuusjärjestelyt perustuvat unionin jäsenvaltioiden syrjimättömään kohteluun ja täyteen vastavuoroisuuteen.
52. Tässä yhteydessä osapuolet pyrkivät sisäisissä laeissaan säätämään viisumivapaasta matkustamisesta lyhytaikaisia vierailuja varten.
53. Osapuolet sopivat tarkastelevansa maahantulon ja oleskelun edellytyksiä, kun näiden tarkoituksena on esimerkiksi tutkimus, opiskelu, koulutus tai nuorisovaihto.
54. Osapuolet sopivat myös harkitsevansa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen käsittelyä henkilöiden tulevan liikkumisen varalta.
55. Osapuolet selvittävät sovellettavien lakiansa puitteissa mahdollisuuksia helpottaa toistensa rajojen ylittämistä laillisesti matkustettaessa.
56. Määräykset eivät rajoita yhteiseen matkustusalueeseen liittyviä järjestelyjä, joita sovelletaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin välillä.
57. Osapuolet tukevat liikkuvuutta vahvistamalla sitoumuksensa soveltaa tehokkaasti kansainvälisen perheoikeuden välineitä, joiden osapuolia molemmat ovat. Unioni panee merkille, että Yhdistyneen kuningaskunnan aikomuksena on liittyä vuonna 2007 tehtyyn elatusapujen perintää koskevaan Haagin yleissopimukseen, joka nykyisellään sitoo Yhdistynyttä kuningaskuntaa unionin jäsenyyden kautta.
58. Osapuolet selvittävät mahdollisuuksia tehdä oikeudellista yhteistyötä avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa sekä muissa niihin liittyvissä asioissa.
59. Nämä järjestelyt täydentävät sitoumuksia, jotka koskevat tämän osan III jaksossa tarkoitettua luonnollisten henkilöiden tilapäistä maahantuloa ja oleskelua liiketoimintaa varten määritellyillä alueilla. Kyseisiä sitoumuksia ei pitäisi tehdä tyhjäksi kummankaan osapuolen oikeudella soveltaa omia lakejaan, asetuksiaan ja vaatimuksiaan, jotka koskevat maahantuloa, oleskelua ja työskentelyä.

X Liikenne

A. Ilmailu

60. Osapuolten olisi varmistettava matkustajien ja rahdin lentoyhteydet kattavan lentoliikennesopimuksen avulla. Sopimuksen olisi katettava markkinoillepääsy ja investoinnit, lentoturvallisuus, ilmailun turvaaminen, ja siihen olisi sisällyttävä määräyksiä, joilla varmistetaan avoin ja terve kilpailu, mukaan lukien soveltuvat ja aiheelliset kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset ja sosiaalinnormit.
61. Osapuolten olisi tehtävä lisäjärjestelyjä, joiden avulla voidaan tehdä lentoturvallisuuden ja ilmailun turvaamisen korkeaan vaatimustasoon tähtäävää yhteistyötä, myös EASAn ja Yhdistyneen kuningaskunnan siviili-ilmailuviranomaisen tiiviinä yhteistyönä.

B. Tieliikenne

62. Osapuolten olisi varmistettava, että maanteiden tavara- ja matkustajaliikenteen harjoittajilla on yhdenvertainen pääsy markkinoille ja että se perustuu kansainvälisen maantieliikenteen soveltuviin ja aiheellisiin kuluttajansuoja-vaatimuksiin ja sosiaalinnormeihin sekä sellaisista maantieliikennealan kansainvälisistä sopimuksista johtuviin velvoitteisiin, jotka sekä Yhdistynyt kuningaskunta että unioni ja/tai sen jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet ja jotka koskevat erityisesti maantieliikenteen harjoittajan ammatin harjoittamisen edellytyksiä, tiettyjä kansainvälistä maantieliikennettä koskevia työehtoja, liikennesääntöjä, maanteiden matkustajakuljetuksia ja vaarallisten tavaroiden maantiekuljetuksia. Osapuolten olisi lisäksi harkittava täydentäviä järjestelyjä, jotka koskevat yksityisautoilijoiden matkustamista.

C. Rautatieliikenne

63. Osapuolet ovat samaa mieltä siitä, että tarpeen mukaan olisi sovittava rajatylittäviä rautatiepalveluja koskevista kahdenvälisistä järjestelyistä, myös jotta voidaan edistää rautatiepalvelujen, kuten Belfastin ja Dublinin välisen yhteyden ja kanaalitunnelia pitkin kulkevien yhteyksien, jatkuvaa ja moitteetonta toimintaa.

D. Meriliikenne

64. Osapuolet panevat merkille, että matkustajien ja rahdin yhteydet meriliikenteen alalla perustuvat kansainväliseen oikeudelliseen kehykseen. Osapuolten olisi myös tehtävä asianmukaiset järjestelyt, jotka koskevat kansainvälisten meriliikennepalvelujen markkinoille pääsyä.
65. Tulevan suhteen olisi helpotettava yhteistyötä merellisen ja meriturvallisuuden alalla, myös Euroopan meriturvallisuusviraston ja Yhdistyneen kuningaskunnan merenkulusta ja rannikkovartiointista vastaavan viranomaisen (Maritime and Coastguard Agency) välisen tietojenvaihdon osalta, ottaen huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan aseman kolmantena maana.

XI Energia**A. Sähkö ja kaasu**

66. Osapuolten olisi yhteistyössä tuettava sähkö- ja kaasuhuollon toteuttamista kustannustehokkaasti, puhtaasti ja turvallisesti kilpailuun perustuvien markkinoiden ja syrjimättömän verkkoihin pääsyn pohjalta.
67. Osapuolten olisi luotava puitteet, jotka helpottavat sähkö- ja kaasuverkko-operaattoreiden ja niitä edustavien organisaatioiden, kuten sähkön ja kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisten verkostojen, välistä teknistä yhteistyötä niiden järjestelmät yhdistävän energiainfrastruktuurin suunnittelussa ja käytössä. Näihin puitteisiin olisi sisällyttävä mekanismeja, joilla varmistetaan mahdollisimman pitkälti toimitusvarmuus ja tehokas kaupankäynti rajayhdysjohtojen ja -putkien välityksellä eri ajanjaksoina.

B. Ydinalan siviiliyhteistyö

68. Osapuolet tunnustavat ydinturvallisuuden ja ydinsulun merkityksen ja toteavat, että tulevan suhteen olisi sisällettävä Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen laaja-alainen ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskeva yhteistyösopimus, joka perustuu sitoutumiseen osapuolten voimassa olevaan korkeaan ydinturvallisuuden tasoon. Sopimuksella olisi mahdollistettava Euratomin ja Yhdistyneen kuningaskunnan ja tämän kansallisten viranomaisten välinen yhteistyö. Tämän olisi sisällettävä tietojenvaihto yhteisen edun mukaisilla aloilla, joita ovat esimerkiksi ydinmateriaalivalvonta, ydinturvallisuus ja yhteistyö Kansainvälisen atomienergiajärjestön kanssa. Sopimuksella olisi helpotettava ydinaineiden ja -laitteiden kauppaa ja annettava Yhdistyneelle kuningaskunnalle mahdollisuus osallistua kolmantena maana unionin järjestelmiin, joilla seurataan ja vaihdetaan tietoja ympäristön radioaktiivisuustasosta, kuten Euroopan yhteisön säteilyhäätälanteita koskevaan nopeaan tietojenvaihdon järjestelmään ja Euroopan unionin säteilytietojen vaihtojärjestelmään.
69. Osapuolet panevat merkille, että Yhdistyneen kuningaskunnan aikomuksena on I osan II jakson mukaisesti liittyä Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmiin.
70. Osapuolet panevat merkille, että Euratomin hankintakeskus aikoo hyvissä ajoin arvioida uudelleen luvat ja sopimusten hyväksynnät, jotka koskevat ydinaineiden toimittamista unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan yritysten välillä ja joissa se on allekirjoittajana.
71. Osapuolet aikovat tehdä yhteistyötä myös vaihtamalla lääketieteellisiin tarkoituksiin käytettävien radioisotooppien toimittamista koskevia tietoja.

C. Hiilen hinnoittelu

72. Osapuolten olisi harkittava hiilen hinnoittelua koskevaa yhteistyötä yhdistämällä Yhdistyneen kuningaskunnan kansallinen kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmä unionin päästökauppajärjestelmään.

XII Kalastusmahdollisuudet

73. Osapuolten olisi kahdenvälisellä ja kansainvälisellä yhteistyöllä varmistettava, että kalastus on kestävällä tasolla, edistettävä kalavarojen säilyttämistä sekä vaalittava puhdasta, terveellistä ja tuottavaa meriympäristöä ottaen huomioon sen, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulee itsenäinen rannikkovaltio.
74. Osapuolet säilyttävät itsenäisen sääntelyvallan, mutta samalla niiden olisi yhteistyössä kehitettävä kalavarojen säilyttämistä ja järkevää hoitoa sekä kalastuksen sääntelyä koskevia syrjimättömiä toimenpiteitä. Ne tekevät tiivistä yhteistyötä muiden rannikkovaltioiden kanssa ja kansainvälisillä foorumeilla, myös jaettujen kantojen hallinnoinnissa.

75. Osapuolten olisi yleisen taloudellisen kumppanuuden yhteydessä laadittava uusi kalastussopimus, joka koskee muun muassa vesialueille pääsyä ja kiintiöosuuksia.
76. Osapuolet pyrkivät kaikkiin tavoin tekemään ja ratifioimaan uuden kalastussopimuksensa 1. heinäkuuta 2020 mennessä, jotta se astuu ajoissa voimaan ja sitä voidaan soveltaa määrittäessä kalastusmahdollisuuksia ensimmäiselle vuodelle siirtymäkauden jälkeen.

XIII Globaali yhteistyö

77. Osapuolet toteavat, että globaali yhteistyö on tärkeää käsiteltäessä yhteisiä taloudellisia, ympäristöön liittyviä ja sosiaalisia etuja koskevia kysymyksiä. Tältä osin osapuolten olisi säilytettävä päätöksentekonsa riippumattomuus ja samalla tehtävä yhteistyötä kansainvälisillä foorumeilla, kuten G7- ja G20-ryhmissä, kun molemminpuolinen etu niin edellyttää, muun muassa seuraavilla aloilla:
 - a) ilmastonmuutos;
 - b) kestävä kehitys;
 - c) rajatylittävä ympäristön pilaantuminen;
 - d) kansanterveys ja kuluttajansuoja;
 - e) rahoitusvakaus; ja
 - f) kaupan protektionismin torjunta.
78. Tulevassa suhteessa olisi vahvistettava osapuolten sitoutuminen kansainvälisiin sopimuksiin, joilla torjutaan ilmastonmuutosta, myös sopimuksiin, joilla pannaan täytäntöön ilmastonmuutosta koskevia Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksia, kuten Pariisin sopimukseen.

XIV Avoimen ja terveen kilpailun tasapuoliset toimintaedellytykset

79. Tulevalla suhteella on varmistettava avoin ja terve kilpailu. Tätä koskevien määräysten olisi katettava valtiontuki, kilpailu, sosiaalisia ja työoloja koskevat normit, ympäristönormit, ilmastonmuutos ja asiaankuuluvat veroasiat, ja niiden olisi perustuttava erosopimuksen tasapuolisia toimintaedellytyksiä koskeviin määräyksiin ja oltava tasapainossa yleisten taloudellisten suhteiden kanssa. Osapuolten olisi harkittava asiaankuuluvia aloja koskevien sitoumusten tarkkaa luonnetta ottaen huomioon tulevan suhteen laajuus ja syvyys. Sitoumuksilla olisi yhdistettävä osaksi tulevaa suhdetta soveltuvat ja asiaankuuluvat unionin ja kansainväliset normit, riittävät mekanismit varmistamaan tosiasiallinen sisäinen täytäntöönpano, täytäntöönpanon valvonta ja riitojen ratkaisu.

III OSA: TURVALLISUUSALAN KUMPPANUUS

I Tavoitteet ja periaatteet

80. Osapuolten olisi perustettava laaja-alainen, kattava ja tasapainoinen turvallisuusalan kumppanuus, jotta voidaan edistää molempien kansalaisten ja koko Euroopan turvallisuutta. Kumppanuudessa otetaan huomioon maantieteellinen läheisyys ja muuttuvat uhat, kuten vakava kansainvälinen rikollisuus, terrorismi, kyberhyökkäykset, disinformaatiokampanjat, hybridiuhat, sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen heikentyminen sekä uudelleen ilmaantuneet yksittäisten valtioiden muodostamat uhat. Kumppanuudessa kunnioitetaan Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettia ja unionin riippumattomuutta.
81. Osapuolet edistävät globaalia turvallisuutta, vaurautta ja toimivaa monenvälisyyttä yhteisten periaatteidensa, arvojensa ja etujensa pohjalta. Turvallisuusalan kumppanuuden olisi katettava lainvalvonta ja rikosoikeudellinen yhteistyö, ulkopolitiikka, turvallisuus ja puolustus sekä aihekohtainen yhteistyö yhteistä etua koskevilla aloilla.

II Lainvalvonta ja rikosoikeudellinen yhteistyö

82. Tulevassa suhteessa määrätään kattavasta, tiivistä, tasapainoisesta ja vastavuoroisesta lainvalvontaa koskevasta ja rikosoikeudellisesta yhteistyöstä, jonka tavoitteena on kehittää merkittävät operatiiviset valmiudet rikosten ehkäisemistä, tutkimista, paljastamista ja rikoksiin liittyviä syytetoimia varten. Tässä yhteydessä otetaan huomioon osapuolten maantieteellinen läheisyys, niiden kohtaamat yhteiset ja muuttuvat uhat, molemminpuoliset hyödyt niiden kansalaisten turvallisuudelle sekä se, että Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulee Schengen-alueen ulkopuolinen kolmas maa, joka ei salli henkilöiden vapaata liikkumista.

83. Osapuolet ovat samaa mieltä siitä, että tulevat järjestelyt olisi mitoitettava siten, että niillä saavutetaan asianmukainen oikeuksien ja velvollisuuksien tasapaino: mitä tiiviimpi ja syvempi kumppanuus, sitä tiukemmat velvoitteet. Niissä olisi otettava huomioon unionin oikeusjärjestyksen koskemattomuutta kunnioittavat sitoumukset, joihin Yhdistynyt kuningaskunta on valmis, esimerkiksi sääntöjen yhtenäistämisen sekä riitojen ratkaisua ja täytäntöönpanoa koskevien mekanismien osalta – myös siltä osin, millainen rooli Euroopan unionin tuomioistuimella on unionin oikeuden tulkinnassa. Niiden olisi myös perustuttava pitkäaikaiseen sitoutumiseen yksilön perusoikeuksiin, myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen jatkuvan noudattamisen ja soveltamisen sekä henkilötietojen riittävän suojan osalta – molemmat ovat olennaisia ennakoedellytyksiä osapuolten kaavailmalle yhteistyölle sekä valtioiden välisen *ne bis in idem* -periaatteen ja prosessuaalisten oikeuksien toteutumiselle. Tulevissa järjestelyissä olisi lisäksi otettava huomioon unionin ja sen jäsenvaltioiden sitoutuminen Euroopan unionin perusoikeuskirjaan.
84. Ottaen huomioon nämä sitoumukset tulevan suhteen olisi katettava seuraavia kolmea yhteistyön alaa koskevat järjestelyt: tietojenvaihto, lainvalvontaviranomaisten operatiivinen yhteistyö ja rikosoikeudellinen yhteistyö sekä rahanpesun ja terrorismin torjunnan rahoitus.
- A. *Tietojenvaihto*
85. Osapuolet toteavat, että toimiva ja nopea tietojen jakaminen ja analysointi on ensiarvoisen tärkeää nykyaikaisessa lainvalvonnassa, ja ne sopivat ottavansa käyttöön järjestelyjä, joissa tämä otetaan huomioon, jotta ne voisivat vastata muuttuviin uhkiin, estää terrorismia ja vakavaa rikollisuutta, helpottaa tutkinta- ja syytetoimia sekä varmistaa yleisen turvallisuuden.
86. Osapuolten olisi otettava käyttöön vastavuoroiset järjestelyt, joiden avulla voidaan vaihtaa matkustajarekisteritietoja oikea-aikaisesti, tosiasiallisesti ja tehokkaasti sekä tallentaa näiden tietojen käsittelyn tulokset vastaaviin kansallisiin matkustajarekisteritietojen käsittelyjärjestelmiin ja joiden avulla voidaan vaihtaa myös DNA-, sormenjälki- ja ajoneuvorekisteritietoja (Prüm).
87. Osapuolten olisi harkittava tietojenvaihtoa koskevia lisäjärjestelyjä, joissa otetaan huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan tuleva asema – esimerkiksi etsittyjä tai kadonneita henkilöitä ja esineitä sekä rikosrekistereitä koskevien tietojen vaihto – ja joiden tavoitteena on kehittää valmiuksia, jotka ovat teknisesti ja oikeudellisesti mahdollisia, jotka katsotaan välttämättömiksi ja molempien osapuolten etujen mukaisiksi ja jotka ovat lähellä vastaavilla unionin mekanismeilla saavutettuja valmiuksia.
- B. *Lainvalvontaviranomaisten operatiivinen yhteistyö ja rikosoikeudellinen yhteistyö*
88. Osapuolet toteavat, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja jäsenvaltioiden lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten operatiivisen yhteistyön helpottaminen on hyödyllistä, ja pyrkivät siksi yhdessä määrittelemään Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa Europolin ja Eurojustin välityksellä tehtävän yhteistyön ehdot.
89. Osapuolten olisi otettava käyttöön yhdenmukaistettuihin menettelyihin ja aikarajoihin perustuvia tehokkaita järjestelyjä, joiden avulla Yhdistynyt kuningaskunta ja jäsenvaltiot voivat luovuttaa epäiltyjä ja tuomittuja henkilöitä tehokkaasti ja viipymättä ja joissa on mahdollisuus luopua kaksoisrangaistavuuden vaatimuksesta sekä määrittää järjestelyjen sovellettavuus osapuolten omiin kansalaisiin ja poliittisiin rikoksiin.
90. Osapuolten olisi harkittava lainvalvontaviranomaisten ja rikosasioissa oikeusviranomaisten käytännön yhteistyötä koskevia lisäjärjestelyjä, joissa otetaan huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan tuleva asema – esimerkiksi yhteisiä tutkintaryhmiä – ja joiden tavoitteena on kehittää valmiuksia, jotka ovat teknisesti ja oikeudellisesti mahdollisia, jotka katsotaan välttämättömiksi ja molempien osapuolten etujen mukaisiksi ja jotka ovat lähellä vastaavilla unionin mekanismeilla saavutettuja valmiuksia.
- C. *Rahanpesun ja terrorismin torjunnan rahoitus*
91. Osapuolet sopivat tukevansa kansainvälisiä pyrkimyksiä torjua rahanpesua ja terrorismin rahoitusta erityisesti noudattamalla rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) normeja ja tähän liittyvää yhteistyötä. Osapuolet sopivat, että ne ylittävät FATF:n normit edunsaajan näkyvyyden sekä virtuaalivaluuttoihin liittyvästä nimettömyydestä luopumisen osalta, mukaan lukien soveltamalla asiakkaan tuntemisvelvollisuutta virtuaalivaluutan vaihdossa ja lompakkopalvelujen tarjonnassa.

III Ulkopolitiikka, turvallisuus ja puolustus

92. Osapuolet tukevat kunnianhimoista, tiivistä ja kestävää ulkopoliittista yhteistyötä kansalaisten suojelemiseksi ulkoisilta uhkilta, mukaan lukien uudet uhkatekijät, konfliktien estämiseksi, kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden lujittamiseksi, mukaan lukien Yhdistyneiden kansakuntien ja Naton kautta, sekä terrorismin ja laittoman muuttoliikkeen kaltaisten maailmanlaajuisen haasteiden perimmäisiin syihin puuttumiseksi. Osapuolet toimivat sääntöihin perustuvan kansainvälisen järjestyksen edelläkävijöinä ja levittävät yhteisiä arvojaan maailmanlaajuisesti.

93. Osapuolet edistävät kestävästä kehityksestä ja köyhyyden kitkemisestä. Tässä suhteessa ne tukevat jatkossakin Yhdistyneiden kansakuntien kestävästä kehityksestä tavoitteiden ja kehityspolitiikkaa koskevan eurooppalaisen konsensuksen täytäntöönpanoa.
94. Osapuolet muokkaavat ja toteuttavat ulkopolitiikkaansa strategisten ja turvallisuusintressiensä sekä oikeusjärjestystensä mukaisesti. Jos nämä intressit ovat yhteisiä, osapuolten olisi tehtävä läheistä yhteistyötä kahdensivuisesti ja kansainvälisissä järjestöissä. Osapuolten olisi laadittava yhteistyö joustavaksi ja mukautettavaksi, jotta Yhdistynyt kuningaskunta voi yhdistää ponnistuksensa unionin kanssa mahdollisimman suuren tehokkuuden saavuttamiseksi, myös kriisi-aikoina tai vakavien vaaratilanteiden sattuessa.
95. Tätä varten tulevaan suhteeseen olisi kuuluttava asianmukaiset mekanismit vuoropuheluun, kuulemiseen, koordinointiin, tietojenvaihtoon ja yhteistyöhön. Sen olisi mahdollistettava asiantuntijoiden lähettäminen tarvittaessa ja osapuolten molemminpuolisen edun mukaisesti.

A. Kuuleminen ja yhteistyö

96. Osapuolten olisi otettava käyttöön jäsenelty kuulemismenettely ja säännölliset alakohtaiset vuoropuhelut sellaisten alojen ja sellaisen toiminnan määrittämiseksi, joissa tiivis yhteistyö voisi auttaa saavuttamaan yhteiset tavoitteet.
97. Yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta (YUTP) sekä yhteisestä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta (YTPP) käytävä poliittinen vuoropuhelu sekä alakohtaiset vuoropuhelut mahdollistaisivat joustavan kuulemisen osapuolten välillä eri tasoilla (ministerit, johtotaso, toteuttava taso). Korkea edustaja voi tarpeen mukaan kutsua Yhdistyneen kuningaskunnan unionin jäsenvaltioiden epävirallisiin ministerikokouksiin.
98. Osapuolten olisi pyrittävä tekemään tiivistä yhteistyötä kolmansissa maissa, myös turvallisuuskeskusteluissa sekä konsuliviranomaisten tarjoamien palvelujen ja suojelun ja kehityshankkeiden osalta, sekä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisillä foorumeilla, erityisesti Yhdistyneissä kansakunnissa. Tämän olisi mahdollistettava se, että osapuolet tarvittaessa tukevat toistensa kantoja, toteuttavat ulkoista toimintaa sekä käsittelevät globaaleja haasteita johdonmukaisesti, muun muassa sovittujen julkilausumien, virallisten yhteydenottojen ja yhteisten kantojen avulla.

B. Pakotteet

99. Vaikka osapuolet toteuttavat itsenäistä pakotepolitiikkaa oman ulkopolitiikkansa ohjaamina, ne tunnustavat pakotteet monenvälisenä ulkopolitiikan välineenä sekä tiiviin kuulemisen ja yhteistyön edut.
100. Pakotteita koskevan kuulemisen olisi sisällettävä muun muassa tietojenvaihto luetteloon merkitsemisistä ja niiden perusteluista, kehitys, soveltaminen ja täytäntöönpano sekä tekninen tuki, samoin kuin vuoropuhelu tulevasta luetteloon merkitsemisistä ja pakotejärjestelmistä. Jos osapuolten poliittiset tavoitteet, joihin tietty tuleva pakotejärjestelmä perustuu, ovat yhteneväiset, asianmukaisessa vaiheessa kyseisen pakotejärjestelmän toimintapoliittista sykliä ryhdytään tehostettuun tietojenvaihtoon, johon liittyy mahdollisuus hyväksyä toisiaan vahvistavia pakotteita.

C. Operaatiot

101. Osapuolet suhtautuvat myönteisesti yhteistyöhön unionin johtamissa kriisinhallintaoperaatioissa niin siviili- kuin sotilaspuolella. Tulevan suhteen olisi näin ollen mahdollistettava Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuminen tapauskohtaisesti YTPP-operaatioihin osallistumista koskevan puitesopimuksen nojalla.
102. Jos Yhdistynyt kuningaskunta ilmoittaa poliittisessa vuoropuhelussa toteutetun varhaisen kuulemisen ja tietojenvaihdon jälkeen aikomuksestaan osallistua suunniteltuun YTPP-operaatioon tai kolmannelle maalle avoimeen operaatioon, osapuolten olisi tehostettava vuorovaikutustaan ja tietojenvaihtoaan suunnitteluprosessin asianmukaisissa vaiheissa ja suhteessa Yhdistyneen kuningaskunnan panokseen. Tämä antaisi Yhdistyneelle kuningaskunnan mahdollisuuden parhaiten räätälöidä panoksensa ja tarjota asiantuntemusta oikea-aikaisesti.
103. Tietyn YTPP-operaation osallistujana Yhdistynyt kuningaskunta osallistuisi joukkojen muodostamista käsittelevään kokoukseen, voimavarojen käyttöön antamista koskevaan pyyntöön ja osallistujien komitean kokoukseen tietojenvaihdon mahdollistamiseksi operaation täytäntöönpanosta. Sillä olisi myös oltava mahdollisuus YTPP-sotilasoperaatioiden tapauksessa lähettää henkilöstöä nimettyyn operaatioesikuntaan suhteessa panoksensa tasoon.

D. Puolustusvoimavarojen kehittäminen

104. Tulevan suhteen tulisi hyötyä osapuolten yksiköiden välisestä tutkimus- ja teollisuusyhteistyöstä erityisissä eurooppalaisissa yhteistyöhankkeissa, jotta edistetään yhteentoimivuutta ja asevoimien yhdistettyä tehokkuutta. Tältä osin, vaikka molempien osapuolten olisi säilytettävä strateginen riippumattomuutensa ja toimintavapautensa, joka perustuu niiden vankkaan kotimaiseen puolustusteollisuusperustaan, osapuolet sopivat, että unionin oikeuden sallimissa rajoissa mahdollistetaan
- Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuminen Euroopan puolustusviraston asiaankuuluviin nykyisiin ja tuleviin hankkeisiin hallinnollisen järjestelyn kautta;
 - osallistumisehdot täyttävien Yhdistyneen kuningaskunnan yksiköiden osallistuminen puolustusalan yhteistyöhankkeisiin, jotka kokoavat yhteen Euroopan puolustusrahastosta tuettuja unionin yksiköitä; ja
 - Yhdistyneen kuningaskunnan yhteistyö pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) hankkeissa, jos PRY-kokoonpanossa kokoontunut Euroopan unionin neuvosto poikkeuksellisesti kutsuu sen osallistumaan.

E. Tiedustelutietojen vaihto

105. Osapuolten olisi vaihdettava tiedustelutietoja oikea-aikaisesti ja vapaaehtoisesti, siinä määrin kuin on tarkoituksenmukaista, erityisesti terrorismin torjunnan, hybridiuhkien ja kyberuhkien alalla sekä sellaisten YTPP- operaatioiden tukemiseksi, joihin Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu. Vaikka osapuolet tuottavat tiedustelutietojen analyysin tuloksia itsenäisesti, tällaisen tiedustelutietojen vaihdon olisi edistettävä yhteistä näkemystä Euroopan turvallisuusympäristöstä.
106. Tulevan suhteen olisi mahdollistettava tiedustelutietojen ja arkaluonteisten tietojen oikea-aikainen vaihto asiaankuuluvien unionin elinten ja Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten välillä. Euroopan unionin satelliittikeskuksen ja Yhdistyneen kuningaskunnan olisi tehtävä yhteistyötä avaruussijotteisten kuvien alalla.

F. Avaruus

107. Osapuolten olisi harkittava asianmukaisia järjestelyjä avaruusalan yhteistyötä varten.

G. Kehitysyhteistyö

108. Osapuolten olisi perustettava vuoropuhelu, joka mahdollistaa toisiaan vahvistavien kehitysalan strategioiden ohjelmasuunnittelun ja toteutuksen.
109. Osapuolten olisi tarkasteltava yhteisen edun nimissä sitä, kuinka Yhdistynyt kuningaskunta voisi osallistua unionin välineisiin ja mekanismeihin, mukaan lukien koordinointi kolmansissa maissa sijaitsevien unionin edustustojen kanssa.

IV Aihekohtainen yhteistyö*A. Kyberturvallisuus*

110. Osapuolet toistavat sitoumuksensa turvallisuuden ja vakauden suojelemiseen kybertoimintaympäristössä lisäämällä kansainvälistä yhteistyötä. Osapuolet sopivat tietojen vaihtamisesta vapaaehtoisesti, oikea-aikaisesti ja vastavuoroisesti, mukaan lukien kyberhäiriötilanteista, hyökkääjien tekniikoista ja alkuperästä, uhka-analyyseistä ja parhaista käytännöistä Yhdistyneen kuningaskunnan ja unionin suojelemiseksi yhteisiltä uhkilta.
111. Yhdistyneen kuningaskunnan olisi erityisesti tehtävä läheistä yhteistyötä EU:n toimielinten, elinten ja virastojen tietotekniikan kriisiryhmän (CERT-EU) kanssa ja, jos tehdään unionin oikeudessa edellytetty sopimus, osallistuttava tiettyihin tietoverkkoturvallisuutta koskevan unionin direktiivin nojalla perustetun yhteistyöryhmän ja Euroopan unionin verkko- ja tietoturvaviraston (ENISA) toimiin.
112. Osapuolten olisi tehtävä yhteistyötä tehokkaiden maailmanlaajuisten kyberturvallisuuskäytäntöjen edistämiseksi asiaankuuluvissa kansainvälisissä järjestöissä.
113. Yhdistynyt kuningaskunta ja unioni perustavat kybervuoropuhelun yhteistyön edistämiseksi ja tulevien yhteistyömahdollisuuksien kartoittamiseksi sitä mukaa, kun uusia uhkia, mahdollisuuksia ja kumppanuuksia muodostuu.

B. *Pelastuspalvelu*

114. Osapuolten olisi tehtävä yhteistyötä pelastuspalvelun alalla luonnonkatastrofien ja ihmisten aiheuttamien katastrofien yhteydessä. Tämän yhteistyön mahdollistaisi Yhdistyneen kuningaskunnan osallistuminen unionin pelastuspalvelumekanismiin yhtenä sen osallistujavaltioista.

C. *Terveysturvallisuus*

115. Osapuolten olisi tehtävä yhteistyötä terveysturvallisuuden alalla unionin kolmansien maiden kanssa tekemien nykyisten järjestelyjen mukaisesti. Osapuolten tavoitteena on johdonmukainen yhteistyö kansainvälisillä foorumeilla terveysturvallisuuteen kohdistuvien tunnettujen ja uusien uhkien ehkäisemisessä ja havaitsemisessa sekä niihin valmistautumisessa ja vastaamisessa.

D. *Laiton muuttoliike*

116. Osapuolet tekevät yhteistyötä laittomaan muuttoliikkeeseen puuttumiseksi, sen vetotekijät ja seuraukset mukaan luettuina, tunnustaen samalla tarpeen suojella haavoittuvimmassa asemassa olevia. Tämä yhteistyö kattaa
- operatiivisen yhteistyön Europolin kanssa maahanmuuttoon liittyvän järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi;
 - yhteistyön Euroopan raja- ja merivartioston kanssa unionin ulkorajojen vahvistamiseksi; ja
 - vuoropuhelun yhteisistä tavoitteista ja yhteistyöstä, mukaan lukien kolmansissa maissa ja kansainvälisillä foorumeilla, jotta laittomaan muuttoliikkeeseen puututtaisiin sen alkulähteillä.

E. *Terrorismin ja väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunta*

117. Osapuolten olisi tehtävä yhteistyötä terrorismin, väkivaltaisten ääriliikkeiden ja uusien uhkien torjunnassa edistääkseen yhteistä turvallisuuttaan ja molempien etuja. Kumppanuudessa olisi tunnustettava kollektiivisen vuoropuhelun ja operatiivisen yhteistyön molemminpuolinen etu ja tuettava
- parhaiden käytäntöjen ja asiantuntemuksen jakamista keskeisistä kysymyksistä ja aiheista;
 - yhteistyötä asianmukaisten tiedusteluanalyysielinten kesken sen varmistamiseksi, että osapuolet jakavat arvioita tehokkaasti, myös terrorismin torjunnan alalla; ja
 - tiivistä vuoropuhelua nousevista uhkista ja uusista valmiuksista.

V Turvallisuusluokitellut ja arkaluonteiset turvallisuusluokittelemattomat tiedot

118. Osapuolet sopivat tietoturvaluussopimuksen tekemisestä ja sen täytäntöönpanojärjestelyistä, jotka antaisivat molemminpuoliset takuut osapuolten turvallisuusluokiteltujen tietojen käsittelystä ja suojelusta.
119. Tarvittaessa osapuolten olisi vahvistettava ehdot välillään vaihdettujen arkaluonteisten turvallisuusluokittelemattomien tietojen suojelulle.

IV OSA: INSTITUTIONAALISET JA MUUT HORISONTAALISET JÄRJESTELYT**I Rakenne**

120. Tulevan suhteen olisi perustettava kattavaan institutionaaliseen kehykseen, joka kattaa yksittäisiä yhteistyöaloja koskevat luvut ja niihin liittyvät sopimukset, todeten kuitenkin samalla, että tulevan suhteen tarkka oikeudellinen muoto määritellään osana virallisia neuvotteluja. Osapuolet voivat tarvittaessa perustaa erityisiä hallintojärjestelyjä yksittäisillä aloilla.
121. Osapuolet voivat myös päättää, että tietyn sopimuksen olisi jäätävä kattavan institutionaalisen kehyksen ulkopuolelle, ja sellaisissa tapauksissa niiden olisi määrättävä asianmukaisista hallintojärjestelyistä.
122. Osapuolet toteavat, että kattava institutionaalinen kehys voisi toteutua assosiaatiosopimuksen muodossa.
123. Osapuolten olisi määrättävä mahdollisuudesta tarkistaa tulevaa suhdettaan.

II Hallinnointi

124. Tulevan suhteen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi osapuolet sitoutuvat käymään säännöllistä vuoropuhelua sekä perustamaan vakaat, tehokkaat ja toimivat järjestelyt sen hallinointiin, valvontaan, täytäntöönpanoon, tarkistamiseen ja kehittämiseen ajan mittaan, samoin kuin riitojenratkaisuun ja täytäntöönpanon valvontaan erosopimuksessa määrättyjen järjestelyjen pohjalta, osapuolten oikeusjärjestyksiä täysimääräisesti kunnioittaen.

A. *Strateginen ohjaus ja vuoropuhelu*

125. Tulevan suhteen olisi sisällettävä osapuolten välinen vuoropuhelu huippukokousten, ministerien sekä teknisellä ja parlamentaarisella tasolla. Osapuolten olisi kannustettava vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa.
126. Tässä yhteydessä huippukokous- ja ministeritason olisi valvottava tulevaa suhdetta, annettava strategista ohjausta ja keskusteltava yhteistyömahdollisuuksista molempia osapuolia hyödyttävillä aloilla, myös alueellisissa ja globaaleissa kysymyksissä. Tämä edistäisi vahvaa suhdetta osapuolten välillä, tukisi sopimusten toimintaa ja sallisi kumppanuuden kehittyä muuttuvien ja odottamattomien olosuhteiden mukaan.
127. Ministerien ja johtavien virkailijoiden tasolla pitäisi myös olla erityisiä aihekohtaisia vuoropuheluita, jotka perustettaisiin taloudellisen kumppanuuden ja turvallisuusalan kumppanuuden osana ja joita käytäisiin niin usein kuin on tarpeen tulevan suhteen toimivuuden kannalta.
128. Osapuolet tukevat Euroopan parlamentin ja Yhdistyneen kuningaskunnan parlamentin välisen vuoropuhelun perustamista kysymyksissä, joissa se on niiden mielestä tarpeen, jotta parlamentit vaihtaisivat näkemyksiä ja asiantuntemusta tulevaan suhteeseen liittyvissä kysymyksissä.

B. *Toteutus, hallinto ja valvonta*

129. Osapuolten olisi perustettava sekakomitea, joka vastaa tulevan suhteen hallinnoinnista, täytäntöönpanon valvonnasta ja toiminnasta, helpottaa riitojenratkaisua jäljempänä esitetyn mukaisesti ja antaa suosituksia suhteen kehittämiseksi.
130. Sekakomitean olisi koostuttava osapuolten edustajista asianmukaisella tasolla, vahvistettava oma työjärjestyksensä, tehtävä päätökset keskinäisellä sopimuksella ja kokoonnuttava niin usein kuin tarpeen sen tehtävien toteuttamiseksi. Se voisi tarpeen mukaan perustaa alakomiteita auttamaan sitä tehtävien suorittamisessa.

C. *Tulkinta*

131. Osapuolten oikeusjärjestysten riippumattomuutta täysimääräisesti kunnioittaen unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta pyrkivät, varmistamaan tulevan suhteen johdonmukaisen tulkinnan ja soveltamisen.

D. *Riitojen ratkaisu*

132. Osapuolten riitojenratkaisu- ja täytäntöönpanon valvontajärjestelyt perustuvat erosopimuksessa määrättyihin järjestelyihin. Tätä varten osapuolten olisi tehtävä kaikkensa tulevan suhteen toimintaa koskevien kysymysten ratkaisemiseksi keskustelun ja kuulemisen kautta. Osapuolten olisi voitava toimittaa tietty kysymys sekakomitean käsiteltäväksi virallista riidanratkaisua varten, jos jompikumpi osapuoli katsoo tämän tarpeelliseksi.
133. Jollei toisin ole määrätty, sekakomitea voi sopia toimittavansa riidan riippumattoman välimiespaneelin käsiteltäväksi milloin tahansa, ja kummankin osapuolen olisi voitava tehdä näin, jos sekakomitea ei ole saanut aikaan molempia osapuolia tyydyttävää ratkaisua määrätyn ajanjakson kuluessa. Riippumattoman välimiespaneelin päätökset ovat osapuolia sitovia.
134. Jos riita johtaa kysymykseen unionin oikeuden tulkinnasta, minkä myös kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa, välimiespaneelin olisi saatettava kysymys ratkaistavaksi Euroopan unionin tuomioistuimeen, jolla on ainoana valtuudet päättää unionin oikeuden tulkinnasta, sitovaa päätöstä varten. Välimiespaneelin olisi ratkaistava riita Euroopan unionin tuomioistuimen antaman päätöksen mukaisesti. Jos osapuoli katsoo, että välimiespaneelin olisi pitänyt saattaa kysymys unionin oikeuden tulkinnasta Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, se voi pyytää paneelia tarkistamaan ja perustelevaan arvionsa.
135. Jos osapuoli jättää toteuttamatta toimenpiteet riita-asiassa annetun sitovan ratkaisun noudattamiseksi kohtuullisen ajan kuluessa, toisella osapuolella olisi oltava oikeus pyytää rahallista korvausta tai toteuttaa oikeasuhteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä, mukaan lukien sen velvoitteiden keskeyttäminen tulevan suhteen soveltamisalan puitteissa. Tulevan suhteen puitteissa määritellään myös edellytykset, joiden perusteella unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisten sopimusten osista johtuvat velvoitteet voidaan keskeyttää, mukaan lukien erosopimuksen 178 artiklassa tarkoitettulla tavalla. Kumpikin osapuoli voi saattaa tällaisten toimenpiteiden oikeasuhteisuuden riippumattoman välimiespaneelin käsiteltäväksi.

III Poikkeukset ja suojaomenpiteet

136. Tulevassa suhteessa olisi määrättävä turvallisuutta koskevista asianmukaisista poikkeuksista; kansallinen turvallisuus on yksinomaan unionin jäsenvaltioiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan vastuulla.
137. Tulevassa suhteessa olisi käsiteltävä osapuolten mahdollisuutta ottaa väliaikaisesti käyttöön suojaomenpiteitä, jotka olisivat muutoin vastoin sen sitoumuksia, olosuhteissa, joissa esiintyy huomattavia taloudellisia, yhteiskunnallisia tai ympäristöön liittyviä vaikeuksia. Tätä olisi säänneltävä tiukoin ehdoin ja siihen olisi sisällyttävä toisen osapuolen oikeus tasapainottaviin toimenpiteisiin. Toteutettujen toimenpiteiden oikeasuhteisuus arvioidaan riippumattomassa sovittelussa.

V OSA: JATKOPROSESSI

138. Määrittämällä kehys unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tulevalle suhteelle tällä julistuksella vahvistetaan, että kuten erosopimuksessa määrätään, molempien osapuolten selkeänä aikomuksena on laatia vilpittömässä mielessä sopimuksia, joilla tämä suhde pannaan täytäntöön, ja aloittaa mahdollisimman pian Yhdistyneen kuningaskunnan erottua unionista virallinen neuvotteluprosessi, jotta ne voivat tulla voimaan vuoden 2020 loppuun mennessä.
139. Molemmat osapuolet vahvistavat, että Pohjois-Irlannin rauhanprosessin saavutukset, edut ja sitoumukset ovat jatkossakin ensiarvoisen tärkeitä rauhan, vakauden ja sovinnon säilyttämiseksi. Ne ovat yhtä mieltä siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin hallitusten ja monenvälisen neuvottelujen muiden osanottajien välillä 10 päivänä huhtikuuta 1998 tehtyä pitkänperjantain sopimusta eli Belfastin sopimusta, jäljempänä 'vuoden 1998 sopimus', on suojeltava kaikilta osin, ja että tämä ulottuu vuoden 1998 sopimuksen käytännön soveltamiseen Irlannin saarella ja kaikkiin vuoden 1998 sopimuksessa vahvistettuihin suhteisiin.
140. Osapuolet vievät tulevan suhteen täytäntöönpanevien oikeudellisten sopimusten laatimista eteenpäin kahdessa vaiheessa.

I Ennen eroa

141. Tämän julistuksen hyväksymisen ja Yhdistyneen kuningaskunnan unionista eroamisen välisenä aikana osapuolet tekevät valmistelemaa organisatorista työtä, jonka tavoitteena on mahdollistaa virallisten neuvottelujen nopea aloittaminen ja niissä edistyminen.
142. Tässä työssä olisi laadittava ehdotettu aikataulu vaaditun työohjelman toteuttamiseksi sen jälkeen, kun on yksilöity alat, jotka todennäköisesti edellyttävät eniten tarkastelua, kuten ne seikat, jotka liittyvät vaihtoehtoihin järjestelyihin kovan rajan välttämiseksi pysyvästi Irlannin saarella.
143. Osapuolet tarkastelevat myös virallisiin neuvotteluihin liittyviä logistiikkavaatimuksia.

II Eron jälkeen

144. Kun unioni on toteuttanut tarvittavat toimet Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan mukaisten virallisten neuvottelujen aloittamiseksi, osapuolten on tarkoitus neuvotella samanaikaisesti sopimukset, jotka ovat tarpeen oikeudellisen muodon antamiseksi tulevalle suhteelle.
145. Heti Yhdistyneen kuningaskunnan eron jälkeen osapuolet hyväksyvät valmistelutyönsä pohjalta ohjelman, jossa vahvistetaan
- a) neuvottelukierrosten rakenne ja muoto, myös rinnakkaisten neuvottelulinjojen osalta; ja
 - b) neuvottelukierrosten virallinen aikataulu.
146. Ohjelma suunnitellaan niin, että 138 kohdassa vahvistettu osapuolten yhteinen aikomus toteutuu.

III Tarkasteluajankohdat

147. Osapuolet kutsuvat koolle korkean tason konferenssin vähintään joka kuudes kuukausi alkaen päivästä, jona Yhdistynyt kuningaskunta eroaa unionista, kartoittaakseen edistymistä ja sopiakseen, niin pitkälle kuin niiden kesken on mahdollista, seuraavista toimista.